Metodologický úvod

Od roku 2003 zajišťuje Český statistický úřad (ČSÚ) realizaci každoročního **Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami** (dále jen VŠIT). Jedná se o šetření, jehož cílem je měření společnosti z hlediska přístupu k vybraným informačním technologiím (především počítačům, mobilním telefonům a internetu). Šetření zkoumá používání internetu, vybraného softwaru a jednotlivých zařízení. Dále se zaměřuje na činnosti, které lidé na internetu dělají, a také na digitální gramotnost obyvatel.

Zaměření šetření z pohledu zjišťovaných témat podléhá především potřebám Evropské komise. Struktura dotazníku odpovídá modelovému dotazníku Eurostatu. Z legislativního hlediska je šetření realizováno v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady Evropské unie 2019/1700 ze dne 10. října 2019, kterým se zavádí společný rámec pro evropské statistiky týkající se jednotlivců a domácností. Evropská komise finančně přispívá na realizaci šetření. Koordinační úloha Eurostatu, včetně tematického a metodického zastřešení, umožňuje získávat údaje srovnatelné s ostatními členskými zeměmi EU[1] a některými partnerskými zeměmi, např. Norskem či Tureckem. Vybrané ukazatele ze šetření v jednotlivých zemích jsou pravidelně zveřejňovány v časových řadách na internetových stránkách Eurostatu[2].

Publikace předkládá hlavní výsledky za domácnosti a jednotlivce. Jednotlivci jsou v šetření VŠIT všechny **osoby šestnáctileté a starší**.

Základní údaje o šetření

Název šetření:	Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci
Způsob šetření:	CAPI (osobní rozhovor s použitím počítače), CATI (telefonický rozhovor s použitím počítače), CAWI (webový dotazník)
Období šetření:	2. čtvrtletí 2026
Počet zúčastněných domácností:	3 853
Počet získaných dotazníků za osoby:	5 791

Výběrový soubor

VŠIT je domácnostní šetření s roční periodicitou, přičemž samotný sběr dat je navázán na ***Výběrové šetření pracovních sil*** (dále jen VŠPS)[3]. Přičlenění dotazníku VŠIT k dotazníku VŠPS umožňuje členění údajů podle široké škály demografických a sociálních charakteristik osob žijících v šetřených domácnostech.

---

[1] Data Eurostatu zahrnují jednotlivce ve věku 16-74 let a domácnosti, v nichž žije alespoň jedna osoba spadající do tohoto věku. Český statistický úřad publikuje údaje za jednotlivce starší 16 let a za všechny domácnosti. Proto se údaje zveřejňované za Českou republiku Eurostatem a ČSÚ liší.

[2] https://ec.europa.eu/eurostat/web/digital-economy-and-society/database/comprehensive-database

[3] Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) provádí Český statistický úřad od prosince 1992 ve všech okresech České republiky. Hlavním cílem VŠPS je získávání pravidelných informací o situaci na trhu práce. Od roku 2002 jsou obsah a metodika šetření plně harmonizovány se standardy Evropské unie. Český dotazník VŠPS představuje národní mutaci povinného celoevropského šetření *Labour Force Survey* (LFS).

Výběrovou jednotkou VŠIT je **bytová jednotka**. Bytové jednotky jsou vybírány metodou dvoustupňového pravděpodobnostního výběru. Nejprve je na prvním výběrovém stupni vybrán sčítací obvod. Na druhém výběrovém stupni jsou ve vybraných sčítacích obvodech vybírány jednotlivé byty. Výběr na prvním stupni probíhá metodou znáhodněného systematického výběru s pravděpodobnostmi vybrání úměrnými počtu trvale obydlených bytů ve sčítacích obvodech. Oporou výběru je *Registr sčítacích obvodů*[4]. Na druhém stupni se provádí prostý náhodný výběr, při němž je v každém obvodu vybráno 6 trvale obydlených bytů. Předmětem šetření jsou následně **všechny domácnosti** žijící v těchto bytech a **všechny osoby starší 16 let** obvykle bydlící v hospodařících domácnostech.

Šetření VŠIT je reprezentativní na populaci osob žijících v soukromých domácnostech na území České republiky ve věku 16 a více let. Jedná se o skupinu čítající **8,8 mil. osob a 4,5 mil. domácností**. Pořízená data jsou z hlediska přepočtu na základní populaci vážena poststratifikační vahou převažující jednotlivce z hlediska pohlaví, věku, kraje a vzdělání.

Třídící proměnné

Domácnosti bez dětí jsou domácnosti, ve kterých nežijí osoby patnáctileté a mladší.

Domácnosti osob starších 65 let jsou domácnosti, kde žijí pouze osoby starší 65 let.

Domácnosti osob mladších 40 let bez dětí jsou domácnosti, kde žijí pouze osoby ve věku 16 až 40 let.

Domácnosti s dětmi jsou domácnosti, ve kterých žijí osoby patnáctileté a mladší.

Ekvivalizované příjmové kvintily: Domácnosti byly rozděleny do pěti skupin (kvintilů) podle velikosti čistého příjmu připadajícího na jednu osobu v domácnosti. Celkový čistý příjem byl tedy vydělen počtem členů domácnosti s tím, že první člen domácnosti měl váhu 1, každý další dospělý člen měl váhu 0,5 a děti do 15 let dostaly váhu 0,3.

Nejvyšší dosažené vzdělání je publikováno za věkovou skupinu 25 až 64 let. Vyčlenění určitých věkových skupin lépe ukazuje vliv vzdělání na používání informačních technologií. Např. mezi osobami ve věku 16–24 let je vysoký podíl osob, jejichž vzdělanostní dráhy nebyly v době šetření ukončeny. Jejich nejvyšší dosažené vzdělání je tedy podmíněno spíše věkem než vzdělanostními aspiracemi. Podobně tak nejvyšší dosažené vzdělání osob nad 65 let je ovlivněno především dobou, ve které osoby toto vzdělání získaly. Mezi osobami nad 65 let se nachází výrazně vyšší podíl osob se základním vzděláním než mezi mladšími lidmi. Pro účely této publikace je nejvyšší dosažené vzdělání rozděleno na základní vzdělání, střední vzdělání bez maturity, střední vzdělání s maturitou spolu s vyšším odborným vzděláním a vysokoškolské vzdělání.

Ekonomická aktivita: Přiřazení ekonomické aktivity jednotlivci je provedeno na základě jeho sebezařazení. Respondent tedy volí kategorii, jež dle jeho posouzení nejlépe odpovídá jeho obvyklému ekonomickému postavení. Například pokud důchodce či student pracují, mohou se začlenit do kategorie důchodce/student, nebo do kategorie pracující, a to podle svého uvážení.

Mezi **studenty** jsou započítány všechny osoby, které uvedly studium, návštěvu učebního oboru či návštěvu jakékoliv jiné školy, jako svou hlavní ekonomickou činnost.

Ženy (popř. muži) na rodičovské dovolené, ženy na mateřské dovolené a ženy (popř. muži) v domácnosti jsou seskupeny do jedné kategorie s názvem - '**Osoby v domácnosti**'. Většinu v této kategorii tvoří ženy. Muži na rodičovské dovolené a muži v domácnosti se ve výběrovém vzorku vyskytovali v malé míře.

Mezi **starobní důchodce** jsou počítáni starobní důchodci v řádném a v předčasném starobním důchodu, kteří uvedli důchod jako svou převažující činnost.

Mezi **invalidní důchodce** jsou počítáni důchodci v plném i částečném invalidním důchodu a lidé trvale práce neschopní ze zdravotních důvodů. V této skupině se jedná z velké části o nepracující invalidní důchodce. Je to dáno tím, že většina osob, které pobírají invalidní důchod a zároveň pracují, zvolila jako svou převažující ekonomickou aktivitu práci, a tyto osoby jsou tedy zařazeny mezi pracující.

[4] https://csu.gov.cz/rso/registr_scitacich_obvodu

Členění podle typu zaměstnání (třídy ISCO):

1 *Zákonodárci a řídící pracovníci* – zahrnuje:
- 11 Zákonodárci, nejvyšší státní úředníci a nejvyšší představitelé společností
- 12 Řídící pracovníci v oblasti správy podniku, obchodních, administrativních a podpůrných činností
- 13 Řídící pracovníci v oblasti výroby, informačních technologií, vzdělávání a v příbuzných oborech
- 14 Řídící pracovníci v oblasti ubytovacích a stravovacích služeb, obchodu a ostatní řídící pracovníci

2 *Specialisté* – zahrnuje:
- 21 Specialisté v oblasti vědy a techniky
- 22 Specialisté v oblasti zdravotnictví
- 23 Specialisté v oblasti výchovy a vzdělávání
- 24 Specialisté v obchodní sféře a veřejné správě
- 25 Specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií
- 26 Specialisté v oblasti právní, sociální, kulturní a v příbuzných oblastech

3 *Techničtí a odborní pracovníci* – zahrnuje:
- 31 Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky
- 32 Odborní pracovníci v oblasti zdravotnictví
- 33 Odborní pracovníci v obchodní sféře a veřejné správě
- 34 Odborní pracovníci v oblasti práva, kultury, sportu a v příbuzných oborech
- 35 Technici v oblasti informačních a komunikačních technologií

4 *Úředníci* – zahrnuje:
- 41 Všeobecní administrativní pracovníci, sekretáři a pracovníci pro zadávání dat a zpracování textů
- 42 Pracovníci informačních služeb, na přepážkách a v příbuzných oborech
- 43 Úředníci pro zpracování číselných údajů a v logistice
- 44 Ostatní úředníci

5 *Pracovníci ve službách a prodeji* – zahrnuje:
- 51 Pracovníci v oblasti osobních služeb
- 52 Pracovníci v oblasti prodeje
- 53 Pracovníci osobní péče v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a v příbuzných oblastech
- 54 Pracovníci v oblasti ochrany a ostrahy

7 *Řemeslníci a opraváři* – zahrnuje:
- 71 Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů)
- 72 Kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech
- 73 Pracovníci v oblasti uměleckých a tradičních řemesel a polygrafie
- 74 Pracovníci v oboru elektroniky a elektrotechniky
- 75 Zpracovatelé potravin, dřeva, textilu a pracovníci v příbuzných oborech

8 *Obsluha strojů a zařízení, montéři* – zahrnuje:
- 81 Obsluha stacionárních strojů a zařízení
- 82 Montážní dělníci výrobků a zařízení
- 83 Řidiči a obsluha pojízdných zařízení

9 *Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci* – zahrnuje:
- 91 Uklízeči a pomocníci
- 92 Pomocní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství
- 93 Pomocní pracovníci v oblasti těžby, stavebnictví, výroby, dopravy a v příbuzných oborech
- 94 Pomocní pracovníci při přípravě jídla
- 95 Pracovníci pouličního prodeje a poskytování služeb
- 96 Pracovníci s odpady a ostatní pomocní pracovníci

Údaje za kategorie 0 *Zaměstnanci v ozbrojených silách* a 6 *Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství* nejsou v rámci šetření publikovány, protože tyto kategorie nebyly ve výběrovém souboru dostatečně zastoupeny.

Indexy digitálních dovedností

Index hledání a třídění informací
Základní úroveň – uživatel dělal jednu z nabízených činností
Pokročilá úroveň – uživatel dělal dvě nebo více z nabízených činností
Činnosti: hledání informací o zboží či službách; hledání informací o zdraví; čtení online zpravodajství; rozpoznání, že šlo o nepravdivou informaci na internetu; ověřování informací z internetu v jiných internetových zdrojích; ověřování informací z internetu chatováním v online diskuzi; ověřování informací z internetu ve zdrojích mimo internet

Index komunikace
Základní úroveň – uživatel dělal jednu z nabízených činností
Pokročilá úroveň – uživatel dělal dvě nebo více z nabízených činností
Činnosti: zasílání e-mailů; telefonování přes internet; zasílání zpráv přes messenger; používání sociálních sítí; vyjadřování se k politickým či občanským tématům na internetu; účast v anketě nebo petici na internetu, která se týká politického či občanského tématu

Index tvorby digitálního obsahu
Základní úroveň – uživatel dělal jednu nebo dvě z nabízených činností
Pokročilá úroveň – uživatel dělal tři nebo více z nabízených činností
Činnosti: kopírování souborů mezi složkami či zařízeními; použití textového editoru; použití tabulkového procesoru; použití pokročilejších funkcí v tabulkovém procesoru; použití prezentačního softwaru; použití softwaru nebo aplikací na úpravu fotografií; programování

Index bezpečného chování na internetu
Základní úroveň – uživatel dělal jednu nebo dvě z nabízených činností
Pokročilá úroveň – uživatel dělal tři nebo více z nabízených činností
Činnosti: kontrola stránek, na které zadávám osobní údaje, zda jsou bezpečné; čtení zásad ochrany osobních údajů; zablokování přístupu ke geografické poloze; omezení viditelnosti obsahu na sociálních sítích; odmítnutí poskytnout osobní údaje pro reklamní účely; změna nastavení cookies

Index řešení problémů
Základní úroveň – uživatel dělal jednu nebo dvě z nabízených činností
Pokročilá úroveň – uživatel dělal tři nebo více z nabízených činností
Činnosti: nákup na internetu; prodej přes internet; použití internetového bankovnictví; stažení a instalace softwaru nebo aplikace; změna nastavení softwaru, aplikace nebo zařízení; účast na online kurzu; používání online výukového materiálu; hledání práce přes internet

Celkový index digitálních dovedností
Základní dovednosti – všech 5 dílčích indexů nabývá základní nebo pokročilé úrovně, ale nejsou všechny na pokročilé úrovni
Pokročilé dovednosti – všech 5 dílčích indexů nabývá pokročilé úrovně

Vysvětlivky k publikovaným údajům

Referenční období:

Počítač a internet v domácnostech Používání mobilního telefonu Udržitelnost v ICT	**stav** k okamžiku šetření, **obvyklé** používání
Důvody nepoužívání internetu Používání internetu na mobilním telefonu Digitální dovednosti Internetové činnosti – komunikace, zábava, vyhledávání informací, vzdělávání, vyjadřování se k občanských či politickým tématům, čtení zpráv Nakupování na internetu Internetová bezpečnost	**3 měsíce** před dotazováním
Kontakt s veřejnou správou	**12 měsíců** před dotazováním

Spolehlivost údajů: V publikaci jsou standardně publikovány údaje se směrodatnou odchylkou do 5 %. Údaje s vyšší směrodatnou odchylkou jsou nahrazeny tečkou. V některých případech tečka značí, že údaje nejsou k dispozici i z jiných důvodů (např. ukazatel se v daném roce nezjišťoval). V případě, že se daný jev nevyskytoval (žádný respondent neodpověděl na otázku kladně), je uvedena ležatá čárka.

Krajské srovnání: Data pro krajské srovnání jsou počítána jako tříletý klouzavý průměr, jelikož velikost výběrového souboru není dostatečná pro publikování krajských údajů za každý rok samostatně. Tj. např. za rok 2025 je údaj v krajském členění vypočítán jako vážený aritmetický průměr za roky 2024, 2025 a 2026.

Mezinárodní srovnání: Poslední dostupné údaje pro mezinárodní srovnání se vztahují k roku 2025. Údaje se týkají pouze věkové skupiny jednotlivců 16 až 74 let (a to i v případě ČR). Podobně jako v případě osob i v případě domácností se údaje, které Eurostat uvádí za české domácnosti, mírně liší od údajů, které za ČR publikuje ČSÚ. Eurostat do údajů zahrnuje pouze domácnosti, v nichž žije alespoň jedna osoba ve věku 16 až 74 let. ČSÚ standardně uvádí data za všechny domácnosti.

Příloha II: Definice a vysvětlivky k jednotlivým sledovaným ukazatelům

1. Počítače a internet v domácnostech

Domácnosti s počítačem jsou domácnosti, ve kterých v době šetření (ve 2. čtvrtletí příslušného roku) používal doma počítač alespoň jeden jejich člen. Počítač přitom nemusel být ve vlastnictví domácnosti, mohlo se jednat například o služební zařízení. Pro účely tohoto šetření jsou mezi počítače zahrnovány **stolní počítače**, **notebooky** a **tablety**.

Domácnosti s internetem jsou všechny domácnosti, pro které v době šetření (2. čtvrtletí příslušného roku) platilo, že alespoň jeden jejich člen přistupoval alespoň někdy doma k internetu, a to přes jakékoliv zařízení (např. mobilní telefon, počítač, chytrá TV). Domácnosti mohly mít pevné připojení k internetu nebo využívat mobilní data na chytrém telefonu.

Chytrá televize je televize, na které je možnost připojit se k internetu. Uživatel může např. sledovat videa z YouTube, Netflixu nebo z webových stránek televizních stanic.

Mezi **chytrá zařízení k ovládání spotřeby energií** patří např. chytré termostaty, měřiče spotřeby, světla, elektrické zásuvky, zavlažovací systémy pro zahradu, okna či okenní rolety.

Mezi **chytré domácí spotřebiče** zahrnujeme např. chytré kávovary, lednice, trouby, myčky, vysavače, kuchyňské roboty, pračky, sušičky, ale také chytré vybavení zahrady jako jsou např. chytré sekačky.

Mezi **chytrá zabezpečovací zařízení** patří např. chytré domácí alarmy, detektory kouře, bezpečnostní kamery, zámky na dveřích, zvonky na dveřích, zařízení pro kontrolu prosakování vody, podlahové sensory.

2. Používání internetu jednotlivci

Použití internetu se zjišťuje jak pro soukromé, tak pro pracovní či jakékoliv jiné účely. Internet mohl být použit doma, ve škole, v práci, v kavárně nebo kdekoliv jinde. Internet mohl být využíván na jakémkoli zařízení (stolním počítači, notebooku, tabletu, mobilním telefonu, chytré televizi, apod.).

Frekvence používání internetu vyjadřuje obvyklou četnost využívání internetu za poslední tři měsíce. Při odpovědích se vycházelo z běžného způsobu používání, nikoli z dočasných odchylek způsobených například dovolenou, nebo jinými mimořádnými okolnostmi. Respondenti, kteří uvedli, že jsou online nepřetržitě, byli zařazeni do kategorie **„Několikrát denně“**. Respondenti, kteří internet využívají každý pracovní den v zaměstnání, přestože jej mimo práci používají méně často, si mohli vybrat z kategorií **„Několikrát denně“** nebo **„Každý den nebo skoro každý den“.** Kategorie **„Alespoň jednou za týden“** zahrnuje osoby, které internet obvykle používají jeden až čtyři dny v týdnu.

3. Používání mobilního telefonu

Telefon bez operačního systému je většinou ovládán tlačítky, ale existují i dotykové. Přes některé telefony bez operačního systému se lze připojit k internetu, avšak využívání internetu není tak pohodlné jako na chytrém telefonu a nelze využívat všech služeb, např. stahovat mobilní aplikace.

Chytrý telefon (tzv. smartphone) je telefon se zabudovaným operačním systémem. Většina chytrých telefonů je dotyková, ale existují i výjimky, které mohou být ovládány také tlačítky. Uživatel může na chytrém telefonu používat internet, a to včetně stahování mobilních aplikací.

Mobilní aplikace je softwarová aplikace, která je vytvořená speciálně pro chytré telefony, tablety a další malá zařízení. Tyto aplikace jsou vytvářeny tak, aby se daly jednoduše ovládat dotykem a seděly na malé obrazovky. Při koupi nového telefonu jsou již některé aplikace jeho součástí, jiné si může uživatel do telefonu stáhnout.

Stahování aplikací do mobilního telefonu zahrnuje stahování jakýchkoliv aplikací (včetně her) do chytrého telefonu.

Internet na mobilním telefonu zahrnuje přístup k internetu přes mobilní data od operátora i přes Wi-Fi.

Mobilní data poskytují mobilní operátoři svým klientům jako placenou službu, díky níž se lze připojit z mobilního telefonu k internetu. Připojení mobilního telefonu k internetu probíhá přes mobilní telefonní sítě. K internetu se lze připojit tam, kde je signál mobilního operátora.

Wi-Fi připojení k internetu probíhá přes lokální bezdrátovou síť. Provozovatelem vysílače může být právnická i fyzická osoba. Typickým příkladem jsou domácí bezdrátové sítě, lokální bezdrátové sítě kaváren, nemocnic, letišť, dopravních prostředků, škol apod. Wi-Fi připojení je většinou zdarma, ale může být i zpoplatněné (např. na letišti), případně časově omezené.

4. Udržitelnost v ICT

Zacházení s informačními technologiemi, které lidé přestali používat – v otázkách bylo dotazováno vždy na poslední používané zařízení, protože lidé mohli mít během života více telefonů, počítačů, notebooků nebo tabletů, které používali. Zahrnovala se pouze soukromá zařízení, zařízení poskytovaná zaměstnavatelem byla vyloučena.

Způsoby, jakým lidé s vyřazeným zařízením naložili

Stále ho **mají doma,** ale nepoužívají ho**:** zařízení např. leží doma ve skříni, ve sklepě apod.

Stále ho **mají doma** a **používá** ho **jiný člen** domácnosti: zařízení používají např. děti, rodiče apod.

Prodali ho nebo ho **darovali mimo domácnost**

Vyhodili ho **do směsného odpadu**

Odevzdali ho **k recyklaci** (např. vyhodili do červeného kontejneru nebo na sběrné místo, odevzdali prodejci v rámci zpětného odběru): červený kontejner je určen na drobný elektroodpad a bývá umístěn vedle dalších sběrných nádob. Sběrným místem je myšleno jakékoliv sběrné místo, kde se sbírají stará elektrozařízení, např. jsou to speciální nádoby na mobilní telefony, u kterých je zajištěno, že se telefony dále zrecyklují ekologickým způsobem.

Jiné – mohlo se jednat např. o zařízení, které respondent ztratil, někdo mu ho odcizil nebo o případ, kdy se respondent odstěhoval, a zařízení zůstalo v původní domácnosti.

Aspekty při výběru nových produktů

Lidé mohli v rámci otázky zvolit více možností:

Cena – respondentovi záleželo na tom, kolik zboží stojí.

Značka, vzhled nebo velikost – tuto možnost zvolili respondenti, kteří se zajímali o značku produktu, případně věděli, že například nechtějí značky z určitých zemí. Dále se sem také řadilo to, jak zařízení vypadá, jakou má velikost apod.

Hardwarové charakteristiky – tuto možnost odpovědi zvolili respondenti, kteří považovali za důležité hardwarové vlastnosti, jako je úložiště, rychlost procesoru, kvalita fotoaparátu, grafická karta apod.

Šetrnost k životnímu prostředí – tuto možnost odpovědi zaškrtli respondenti, kteří považovali za důležitý design, který minimalizuje dopad zařízení na životní prostředí, např. tím, že je zařízení obzvláště odolné, snadno se opravuje nebo používá udržitelnější materiály. Případná oprava produktu si klade za cíl nahradit pouze ty součásti, které se rozbijí, a tím zabránit výměně celého produktu. Patří sem i ekologicky šetrné materiály použité pro balení.

Možnost zvýšit životnost produktu zakoupením prodloužené záruky – někteří prodejci nabízejí možnost zakoupení prodloužené záruky, díky čemuž si uživatel může nechat porouchané zařízení zdarma spravit po delší dobu. Může se tak vyhnout nákupu nového produktu.

Energetická účinnost (tzv. energetické štítky třídy A-G) – energetická účinnost je měřítko toho, jak efektivně zařízení přeměňuje energii na užitečnou práci. Energetické štítky A-G jsou systém klasifikace, kde 'A' značí nejvyšší úspornost (nejméně energie na stejný výkon) a 'G' nejnižší; tyto štítky pomáhají spotřebitelům vybrat úspornější produkty a snížit provozní náklady a ekologickou zátěž.

Systém zpětného odběru – tuto možnost zaškrtnou respondenti, kteří se zajímají o systém zpětného odběru, který prodejci nabízí. Prodejci, kteří prodávají elektroniku mají povinnost starou elektroniku odebírat, někteří ale nabízejí i výhody jako je sleva na koupi nového produktu při vrácení starého apod.

Žádné z uvedeného – respondent při nákupu nezvažoval ani jednu z nabízených možností. Mohl zvažovat jiné aspekty, které nejsou v otázce uvedené.

Nikdy ICT zařízení nekupoval – respondent žádné z těchto zařízení nekupoval. Buďto žádné nepoužívá, nebo mu ho mohl kupovat někdo jiný.

5. Digitální dovednosti a práce se softwarem

Referenčním obdobím pro digitální dovednosti jsou 3 měsíce před šetřením. V rámci šetření se zjišťují digitální dovednosti jednotlivců bez ohledu na místo a účel použití, je tedy započítáváno použití pro soukromé i pracovní, případně studijní, účely.

Kopírování souborů mezi složkami nebo mezi zařízeními zahrnuje přenos souborů mezi složkami, přesun souborů či složek v rámci plochy a dále přesun souborů mezi zařízeními např. pomocí flashdisku, kabelu nebo prostřednictvím e-mailu či messengeru. Příkladem přesunu souborů mezi zařízeními může být také stahování fotek z telefonu do počítače nebo knížek z počítače do čtečky.

Instalace softwaru do počítače: Software mohl být instalován z instalačního CD nebo DVD. V současnosti však převládá instalace programů stažených z internetu. Započítává se instalace bezplatného i zpoplatněného softwaru.

Změna softwaru, aplikace nebo zařízení: Započítává se např. nastavení plochy, kontrastu, velikosti textu. Zahrnuje se také stahování aktualizací softwaru či aplikací.

Programování zahrnuje psaní kódu v programovacím jazyce (např. Pascal, Basic, SQL, Java, C#, Python). Zahrnuje také zápis příkazů do příkazového okna ve statistických nebo analytických softwarech (např. SPSS, SAS) a tvorbu maker v Excelu.

Používání softwaru:

K vytvoření prezentace: např. v PowerPointu nebo Prezi. Zahrnuje přípravu podkladů pro prezentaci. Podklady mají podobu slidů, textového dokumentu s vnořenými obrázky, tabulkami nebo grafy.

K úpravě fotografií: např. v aplikacích na mobilních telefonech, ve Photoshopu, Windows prohlížeči fotografií. Zahrnuje např. úpravu barev, kontrastu, velikosti, korekci červených očí nebo přidání filtrů.

K tvorbě textových dokumentů: např. v MS Word, LibreOffice Writer. Zahrnuje tvorbu textů v textových editorech.

K tvorbě dokumentů, které kromě textu zahrnují další prvky (např. obrázky, grafy či tabulky): zahrnuje tvorbu textových souborů, které slučují více elementů.

K tvorbě tabulkových dokumentů: např. v MS Excel, LibreOffice Calc, Google Sheets. Zahrnuje práci v tabulkovém procesoru, který umožňuje výpočty. Mezi použití **základních funkcí** patří např. vkládání údajů

do buněk, procházení jednotlivých listů. Mezi **pokročilé funkce** patří např. používání funkcí, tvorba grafů, tvorba kontingenčních tabulek.

Nalezení a vyhodnocení nedůvěryhodných informací

Cílem otázek o nalezení a vyhodnocení tzv. fake news bylo zjistit zkušenosti lidí, jejich dovednosti a akce přijaté v souvislosti s vyhodnocováním digitálního obsahu, konkrétně obsahu na sociálních sítích a zpravodajských serverech.

Umělá inteligence

Použití generativních nástrojů umělé inteligence zahrnuje použití nástrojů jako jsou ChatGPT nebo Copilot, které umí generovat text, obrázky, kód apod. Zahrnuje se používání těchto nástrojů i pro vyhledávání informací.

Indexy digitálních dovedností – viz metodologický úvod.

6. Komunikace na internetu

Elektronická pošta (e-mail) je elektronický komunikační systém umožňující přijímání a odesílání zpráv přes internet.

Telefonování přes internet představuje telefonický rozhovor uskutečněný přes internetové připojení. Hovory jsou zprostředkovány pomocí softwaru či aplikace nainstalované do počítače či mobilního telefonu volajícího i volaného (nejčastěji WhatsApp či Messenger). Započítávají se i videohovory.

Posílání zpráv přes internet (např. přes WhatsApp, Messenger či Viber) umožňuje bezplatné zasílání textových zpráv uživatelům v seznamu kontaktů či jiným uživatelům prostřednictvím internetu.

7. Sociální sítě

Sociální sítě slouží k propojení velkého množství lidí na internetu a umožňují uživatelům sdružovat se, komunikovat a sdílet informace s dalšími uživateli. Mezi nejrozšířenější sociální sítě patří Facebook, X (dříve Twitter), Instagram či TikTok. Osoba použila sociální sítě pro soukromé účely, pokud má na některé sociální síti vlastní profil, ke kterému se přihlásila alespoň jednou v posledních 3 měsících.

Způsob zveřejňování informací na sociálních sítích představuje to, jak uživatel nastavuje na svém profilu viditelnost příspěvků a informací ostatním uživatelům. Může si tedy např. zvolit, aby jeho příspěvky a informace byly přístupné pouze vybraným uživatelům.

8. Vyhledávání vybraných informací na internetu

Vyhledávání informací o zboží a službách zahrnuje vyhledávání informací na jakýchkoliv webových stránkách či v aplikacích, včetně srovnávačů cen či stránek pro sdílení recenzí spotřebitelů.

Vyhledávání informací o bezpečnosti produktů zahrnuje například vyhledávání pokynů o bezpečném používání, informací o manipulaci a skladování, složení a materiálu produktů, souvisejících rizicích, nouzových postupech nebo upozornění na stažení výrobku.

Vyhledávání informací o zdraví zahrnuje hledání informací o nemocech, jejich prevenci, léčebných prostředcích a doplňcích stravy. Může probíhat na jakýchkoliv internetových stránkách, včetně internetových poraden, webových stránek lékáren či prodejců zdravotnických potřeb, stránek věnujících se zdravému životnímu stylu apod.

Vyhledávání informací o fyzickém zdraví zahrnuje například informace o příznacích jednotlivých nemocí, informace o lécích proti bolesti, informace o správné výživě nebo cvičení.

Vyhledávání informací o duševním zdraví zahrnuje například informace o syndromu vyhoření, depresích, úzkostech nebo o snižování stresu.

9. Použití internetu pro zábavu

Čtení zpráv zahrnuje čtení zpráv na zpravodajských serverech (např. aktualne.cz, novinky.cz) nebo čtení elektronických verzí klasických tištěných novin / časopisů na webových stránkách či v aplikacích

Hraní her (celkem) zahrnuje hraní her na počítači, tabletu, mobilním telefonu nebo herní konzoli.

Hraní online her, stahování her z internetu zahrnuje hraní her on-line (přímo na internetu) nebo stahování her do počítače, tabletu, mobilního telefonu či herní konzole. Hry může přes internet hrát i větší počet hráčů najednou.

Sledování videí na internetu (celkem) zahrnuje sledování YouTube a videí na sociálních sítích, sledování placených streamovacích služeb (např. Netflix, HBO MAX, OnePlay, Magenta TV) a sledování neplacené televize na internetu (např. iVysílání České televize).

Sledování videí na YouTube a na sociálních sítích zahrnuje sledování videí na internetových stránkách, kam jej vložili jiní uživatelé. Takové stránky jsou zpravidla zdarma, jsou financované ze zveřejňování reklam.

Sledování placených streamovacích služeb (např. Netflix, HBO MAX, OnePlay, Magenta TV) zahrnuje sledování filmů/seriálů či jiného videa na specializovaných stránkách, kde si mohou uživatelé vybrat z filmového katalogu, co a kdy budou sledovat. Pro využívání těchto služeb se musí uživatel zaregistrovat na webových stránkách poskytovatele a následně za tyto služby platit.

Sledování televize na internetu (např. iVysílání České televize, Stream, DVTV) zahrnuje sledování pořadů na webových stránkách běžných TV stanic i na stránkách stanic, které fungují pouze na internetu. Zpoplatněné kanály se do této možnosti nezahrnují. Vysílání může probíhat živě, nebo může být uloženo v archivu na webových stránkách.

Poslech hudby zahrnuje přehrávání jakékoliv hudby na internetu (např. na YouTube nebo Spotify), a to včetně poslechu internetových rádií.

10. Vyjadřování se k občanským tématům a hledání práce

Vyjadřování se k občanským/politickým tématům zahrnuje zapojení se do diskuzí na tato témata a hlasování v anketě.

Zapojení se do diskuzí např. na sociálních sítích či zpravodajských serverech zahrnuje vyjadřování názorů na občanská či politická témata veřejně na internetu, např. na zdi na sociálních sítích, na blogu či pod články na zpravodajských servrech.

Anketa k politickému či občanskému tématu je průzkum názorů, který probíhá formou jedné či více otázek, je časově ohraničený a má organizátora. Ankety se vypisují za účelem zjistit názory lidí a na základě nich učinit opatření.

Hledání práce zahrnuje hledání práce na jakýchkoliv stránkách. Započítává se hledání zaměstnání na plný i částečný úvazek, včetně krátkodobých brigád.

11. Vzdělávání se na internetu

Účast na online výuce zahrnuje vyučování online v rámci formálního vzdělávání (např. na střední či vysoké škole), zahrnuje také online pracovní školení nebo online kurzy dělané pro pracovní, studijní či soukromé účely. Patří sem i kurzy, které probíhají přes internet jen částečně.

Platformy pro videokonference zprostředkovávají videohovory mezi více účatníky. Mohou být použity, jak při školní výuce, tak i při pracovních školeních, výuce jazyků apod. Příklady platforem jsou Microsof Teams, Zoom nebo Webex.

Používání výukového materiálu na internetu (audio materiály, video materiály, online výukový software) znamená vzdělávání se na webových stránkách či v rámci aplikací. Nejedná se o ucelenou vzdělávací akci. Vzdělávání tedy nemá žádný stanovený rozvrh a nemusí podléhat ani registraci.

12. Používání internetového bankovnictví a jiných finančních služeb

Internetové bankovnictví představuje ovládání bankovního účtu prostřednictvím webových stránek či aplikace (tzv. mobilní bankovnictví). Internetové bankovnictví umožňuje například kontrolu zůstatku na bankovním účtu, zadání platebního příkazu, trvalých plateb, nastavování limitů výběrů z bankomatu apod.

Sjednání pojištění on-line zahrnuje sjednání jakéhokoliv pojištění (např. cestovního, majetkového, úrazového, pojištění vozidel). Započítáno bylo i pojištění sjednané dohromady s jiným produktem (jako balíček), např. cestovní pojištění zakoupené dohromady s letenkou.

Sjednání půjčky či úvěru přes internet. Započítány jsou pouze půjčky a úvěry od finančních institucí, nikoliv od soukromých osob.

Nákup cenných papírů zahrnuje nákup podílových listů, akcií, dluhopisů a dalších investičních aktiv přes internet, např. přes internetové bankovnictví.

13. Použití internetu ve vztahu k veřejné správě

Veřejná správa je pro účely tohoto šetření členěná na **úřady** a na i**nstituce**, které poskytují veřejné služby. Do těchto institucí patří především školy, knihovny, lékařská zařízení a zdravotní pojišťovny.

Vyhledávání informací na stránkách úřadů/ škol, knihoven, zdravotnických zařízení a pojišťoven

- **Informace o sobě** jsou zpravidla přístupná po přihlášení, není to však podmínkou. V případě vyhledávání informací na stránkách úřadů bylo započítáno také vyhledávání informací o své nemovitosti, které lze nalézt v katastru nemovitostí.
- **Informace z veřejných databází** jsou většinou volně dostupné informace, které se nachází v nějaké databázi a týkají se něčeho či někoho jiného než své vlastní osoby.
- **Ostatní informace** jsou informace volně dostupné na webových stránkách úřadů/ škol, knihoven, zdravotnických zařízení a pojišťoven, které nejsou uloženy v žádné databázi.

Online objednání k lékaři zahrnuje objednání sebe, popřípadě jiného člena rodiny, k lékaři přes webový formulář na webových stránkách zdravotnického zařízení nebo přes aplikaci. Nejedná se o objednání prostřednictvím e-mailu.

Online konzultace s lékařem je činnost, při které pacient vložil své dotazy do vyhrazeného formuláře na webových stránkách. Na položený dotaz odpověděl konkrétní lékař či specialista. Nejedná se o informační servery, na nichž si laická veřejnost vyměňuje své zkušenosti. Lékař pacientovi odpovídá formou soukromé zprávy (pro ostatní uživatele neviditelné) či veřejné (viditelné dalším uživatelům).

Online žádost o recept představuje žádost přes webové stránky nebo přes aplikaci (nikoliv e-mailem). Takovou žádost umožňují někteří lékaři podat např. když pacient bere lék v rámci dlouhodobé léčby a není potřeba chodit pokaždé k lékaři na kontrolu.

Webový účet u zdravotní pojišťovny: klienti zdravotní pojišťovny si mohou na webových stránkách své pojišťovny (nebo v její aplikaci) zřídit přístup ke svému profilu, kde lze prohlížet např. kdy byli na jakých

prohlídkách nebo nahlížet do přehledu uhrazené zdravotní péče vykázané lékaři. Profil umožňuje též zjistit, na jaké benefity od pojišťovny mají pacienti nárok, a rovnou si o ně zažádat.

Online objednání na úřad: započítává se výhradně objednání přes rezervační formulář na webových stránkách nebo v aplikaci, nikoliv přes e-mail či telefon.

Online objednání do školy: do školy se může člověk objednat, pokud je sám studentem, nebo pokud jeho nezletilé dítě navštěvuje školské zařízení a on/ona jako rodič se objednává např. na konzultaci s učitelem ohledně prospěchu dítěte.

Online rezervace knihy v knihovně: zamluvení knihy v knihovně přes rezervační systém na webových stránkách nebo v aplikaci knihovny.

Daňové přiznání: pro účely tohoto šetření byl zjišťován způsob podání daňového přiznání pouze k dani z příjmu fyzických osob.

Státem uznávané elektronické identity zahrnují bankovní identitu, eObčanku s čipem, mojeID, NIA ID, Mobilní klíč k eGovernmentu, I.CA Identitu s kartou Starcos, českým státem uznávané elektronické identity jiných zemí EU.

Datová schránka je speciální služba provozovaná pro účely veřejné správy. Pokud má občan tuto schránku zřízenou, chodí mu veškeré úřední dokumenty elektronicky do této schránky. Občan pak může institucím veřejné správy zasílat dokumenty také přes tuto schránku. Datové schránky jsou v Česku povinné pro firmy a živnostníky, pro nepodnikající osoby jsou dobrovolné.

Stažení úředních dokumentů (např. výpis z rejstříku trestů): započítává se jak stažení přímo z webových stránek, např. doklad o očkování, tak zažádání a následné stažení do datové schránky, např. výpis z rejstříku trestů.

Zažádání o sociální dávky či jiné nároky online: započítávají se žádosti učiněné přes web či aplikace, nikoliv přes e-mail nebo jakkoliv jinak. Příkladem může být žádost o podporu v nezaměstnanosti, žádost o rodičovskou nebo podání přihlášky na střední školu.

Podání jiných žádostí či oznámení: zahrnuje jakékoliv jiné žádosti či oznámení podávané online (vyjma e-mailové komunikace).

Stažení formuláře z webových stránek úřadů/ zdravotnických zařízení, škol a knihoven označuje činnost, při níž si respondent stáhne z webových stránek formulář, ručně nebo na počítači ho vyplní, vytiskne, podepíše a doručí (osobně, poštou či v e-mailu naskenovaný) na úřad/do instituce. Za stáhnutí formuláře se považuje i to, když respondent vyplní formulář přímo na webových stránkách úřadu, následně si vyplněný formulář vytiskne, ručně podepíše a doručí (osobně, poštou či naskenovaný v e-mailu).

14. Nakupování přes internet

Nákup přes internet znamená zakoupení nebo objednání zboží či služeb přes webové stránky či aplikace. Do tohoto ukazatele byli započítání pouze lidé, kteří nákup osobně uskutečnili, nikoli ti, kterým nákup zařídil někdo jiný, i přestože za nakoupené zboží/služby zaplatili a toto zboží/služby je v jejich vlastnictví. Platba nakoupeného zboží či služeb nemusela probíhat přes internet, zboží či služby mohly být hrazeny také při dodání zásilky na dobírku či při osobním odběru.

Nákup pro soukromé účely znamená nákup pro vlastní potřebu, potřebu rodiny, známých, přátel apod., neznamená nákup pro potřeby zaměstnavatele, živnost či výkon povolání.

Mezi nákupy se započítávají nákupy **zboží a služeb**, a to včetně zboží v elektronické podobě, které si spotřebitel stáhne či používá na webových stránkách. Mezi takové služby patří např. sledování placených

filmů. Započteny jsou také nákupy od ostatních soukromých osob, které proběhly přes webové stránky a aplikace určené k nákupu (např. Aukro či Airbnb).

15. Internet věcí

IoT (Internet of Things) zařízení jsou zařízení, která lze spárovat s mobilním telefonem, tabletem či počítačem přes internet. Uživatelé tak komunikují s těmito zařízeními převážně pomocí aplikací, které si stáhnou do svého mobilního telefonu či tabletu, popřípadě přes internet pomocí webového rozhraní.

Mezi **chytrá zařízení k ovládání spotřeby energií** patří např. chytré termostaty, měřiče spotřeby, světla, elektrické zásuvky, zavlažovací systémy pro zahradu, okna či okenní rolety.

Mezi **chytré domácí spotřebiče** zahrnujeme např. chytré kávovary, lednice, trouby, myčky, vysavače, kuchyňské roboty, pračky, sušičky, ale také chytré vybavení zahrady jako jsou např. chytré sekačky.

Mezi **chytrá bezpečnostní (či zabezpečovací) zařízení** patří např. chytré domácí alarmy, detektory kouře, bezpečnostní kamery, zámky na dveřích, zvonky na dveřích, zařízení pro kontrolu prosakování vody, podlahové sensory.

Chytré hodinky jsou hodinky s připojením k internetu. Mohou být spárované s mobilním telefonem, ale některé funkce mohou fungovat i samostatně díky zabudované SIM kartě. Na chytrých hodinkách lze např. číst e-maily či přijímat hovory. Také jimi lze platit a používat je tedy namísto platební karty.

Fitness náramek je k mobilnímu telefonu připojen pomocí technologie Bluetooth. Na fitness náramku může člověk sledovat počet ujitých kroků, ujitou vzdálenost, počet spálených kalorií. Umí měřit srdeční tep či kvalitu spánku. Fitness náramky mohou přebírat některé informace z mobilního telefonu, ke kterému jsou připojené a ukazovat tak např. předpověď počasí.

Chytrá televize znamená, že je na televizi možnost připojit se k internetu. Uživatel může tedy např. sledovat videa z YouTube nebo z webových stránek televizních stanic.

Herní konzole je elektronické zařízení určené pro hraní her. Jako výstupní zařízení může sloužit televize nebo počítačový monitor. Na internet připojená herní konzole umožňuje hrát jednu hru více hráčům, kteří nesdílí jednu domácnost. Příkladem herních konzolí jsou PlayStation, Xbox či Wii U.

Chytré reproduktory jsou reproduktory, které jsou pomocí Wi-Fi připojené k mobilnímu telefonu nebo počítači. Uživatel tak na telefonu nebo počítači zvolí, jaká hudba se bude přehrávat, a reproduktor tuto informaci obdrží bezdrátově.

Chytré domácí audio systémy jsou zařízení (např. HiFi věže nebo bezdrátové reproduktory) připojená k internetu, která umožňují pohodlné ovládání hudby v celé domácnosti. Uživatel může například v každé místnosti přehrávat jiný obsah, nebo naopak synchronizovat přehrávání stejné hudby ve všech místnostech, aniž by musel audio zařízení přenášet. Součástí těchto systémů bývá také možnost automatizace, například nastavení automatického spuštění vybrané hudby při příchodu domů nebo vstupu do konkrétní místnosti.

K internetu nebo mobilnímu telefonu připojený **zubní kartáček** lze využívat pro monitorování doby a kvality čištění zubů. Pro tyto funkce si musí uživatel stáhnout speciální aplikaci do mobilního telefonu, tabletu či počítače.

Chytrá osobní váha je k mobilnímu telefonu připojená pomocí technologie Bluetooth. V aplikaci lze vidět aktuální výsledky i historii vážení. Kromě samotné tělesné hmotnosti měří i další parametry jako objem vody, měření tuku, výpočet metabolického věku apod. Tato data jsou ukládána na úložišti.

Chytrý tlakoměr zajistí přesné měření krevního tlaku v pohodlí domova. Obvykle má velký LCD displej a snadno ho lze propojit s chytrým telefonem či počítačem, díky čemuž má uživatel všechny naměřené výsledky neustále pod dohledem.

Dětské hračky připojené k mobilnímu telefonu nebo tabletu zahrnují například roboty ovládané prostřednictvím mobilní aplikace, interaktivní panenky nebo chytré stavebnice. Do skupiny uživatelů chytrých dětských hraček byly zařazeny osoby, které uvedly, že hračku nastavovaly, stáhly si příslušnou aplikaci, ovládaly ji prostřednictvím aplikace apod. Do této kategorie se dále řadily drony.

Chytří hlasoví asistenti mohou fungovat buď jako samostatná zařízení ve formě reproduktoru (např. Alexa), nebo jako aplikace v mobilním telefonu. Ovládají se hlasovými povely a umožňují uživatelům jednoduše vykonávat řadu každodenních činností bez nutnosti používat klávesnici či dotykovou obrazovku. Chytré hlasové asistenty lze propojit s dalšími chytrými zařízeními v domácnosti, například s osvětlením, vytápěním nebo domácími spotřebiči. Uživatel tak může jejich prostřednictvím ovládat jednotlivá zařízení pouhým hlasovým příkazem. Kromě toho mohou asistenti pomáhat například se správou nákupních seznamů, vyhledáváním informací na internetu, nastavováním připomínek či přehráváním hudby podle přání uživatele.

Chytré auto je vozidlo vybavené funkcemi umožňujícími jeho propojení s mobilním telefonem a vzdálenou správu prostřednictvím speciální aplikace. U novějších vozů bývají tyto technologie součástí výbavy již od výrobce, zatímco u některých starších modelů je lze doplnit pomocí zařízení připojeného k diagnostickému portu (OBD), které obdobné funkce umožní.Po instalaci příslušné aplikace do mobilního telefonu může uživatel například sledovat technický stav vozidla, získávat informace o jízdách, analyzovat svůj styl řízení nebo dostávat upozornění týkající se provozu a údržby vozidla.

16. Bezpečnost na internetu

Změna přístupu ke geografické poloze označuje aktivitu, kdy uživatel vypnul či zapnul přístup ke své geografické poloze na jakémkoliv zařízení. Nejčastěji se jedná o mobilní telefony.

Ověřování, zda jsou stránky, kam se zadávají osobní údaje, zabezpečené může probíhat např. kontrolou, zda se jedná o https stránky nebo zda obsahují certifikát o bezpečnosti (obrázek zámku).

Odmítnutí poskytnout osobní údaje pro reklamní účely: při nakupování na internetu obchodníci či poskytovatelé služeb sbírají kontaktní údaje (především emailové adresy a telefonní čísla) k zasílání reklam o svých produktech a službách. Pokud uživatel nechce dostávat na svůj e-mail či telefon žádná taková sdělení, může zaškrtnout možnost, že nechce dostávat reklamní nabídky.

Zásady ochrany osobních údajů jsou textový soubor, ve kterém je popsáno, jak provozovatel webových stránek nakládá se získanými osobními informacemi, které uživatel poskytuje na webových stránkách. Některé stránky či aplikace vyžadují potvrzení o přečtení zásad ochrany osobních údajů.

Požádání o vymazání osobních údajů na internetu zahrnuje situace, kdy uživatel požádá o odstranění svých osobních údajů z webových stránek, online služeb nebo databází. Může jít například o odhlášení z odběru newsletterů či marketingových sdělení.

Soubory cookies: pomocí souborů cookies se dá zjistit, které stránky uživatel navštívil, jaká hesla zadával do internetového vyhledávače, nebo tyto soubory mohou pomoci předvyplnit uživateli formuláře. Pomocí cookies lze monitorovat např. vyhledávání určitého zboží či služby na internetu. Při vstupu na internetové stránky obsahující reklamy, jsou pak reklamy zaměřeny na produkty, které byly uživatelem dříve vyhledávány.

Šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v České republice je spolufinancováno granty Evropské komise